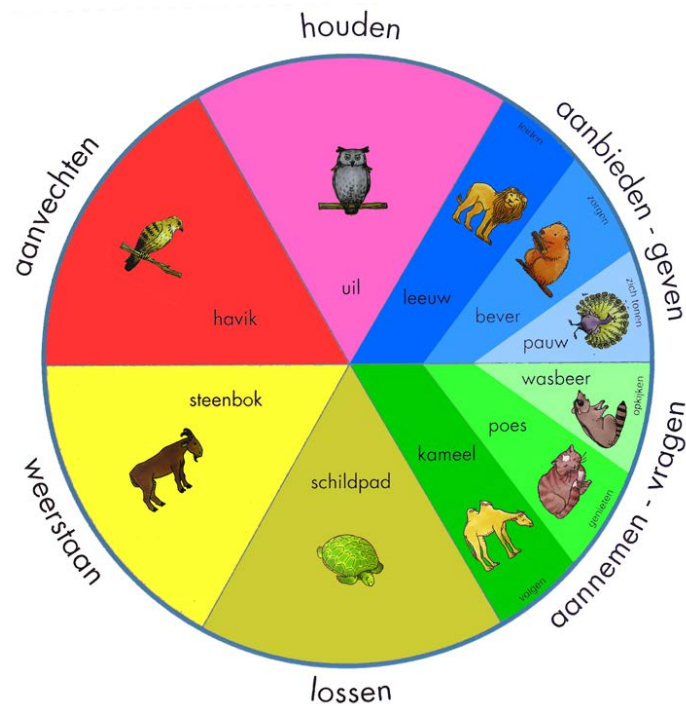

De axenroos: Is jouw kind een leeuw, kameel of bever?

Scholen besteden steeds vaker aandacht aan sociaal gedrag. Daarvoor kunnen ze gebruikmaken van de zogenaamde axenroos, waarop tien dieren als symbool worden gebruikt. Kinderen leren via die axenroos welke menselijke gedragingen er allemaal zijn en vooral dat ze verschillende keuzes hebben om te reageren. Zo weten ze al heel vroeg wie ze zijn en hoe ze in de wereld staan. Op latere leeftijd maken ze een persoonlijke axenroos op en leren ze zichzelf inschatten.

Voor kinderen zijn de diertjes en hun gedrag zeer herkenbaar. Ze maken het voor de kinderen ook makkelijker om zich te uiten. Een kindje dat verdriet heeft, kan zeggen dat het zich een schildpad voelt. Voor de andere kinderen is dit makkelijker te begrijpen dan een kind dat somber is en niks zegt.

Het dier in jouw kind

Afhankelijk van de situatie zal je kind soms meer als een pauw reageren, soms meer als een schildpad. Maar elk kind heeft wel een 'ax' waarin het zich het meeste thuis voelt. Het kan zijn sterkte zijn, maar ook zijn zwakte. Een 'leeuw' die te veel 'leeuw' wordt, is te bazig en zal geen aanhang meer hebben. En een te volgzame 'kameel' verliest zichzelf. Elke ax op zich is goed. Maar ideaal is het als je kind alle 'axen' kan doorlopen, dat het uit zijn vertrouwde ax komt en andere houdingen uitprobeert. Op latere leeftijd zal je kind hierdoor beter moeilijke situaties op het werk of thuis kunnen hanteren.

Fier als een pauw

Een pauw kan vooral zichzelf zijn, met zijn goede en slechte kanten. Kinderen die zich goed in de pauwenax voelen, beginnen spontaan over zichzelf, over wat ze allemaal kunnen, willen doen of waarvan ze dromen. De aandacht die ze krijgen, maakt hen blij. Een kind dat te veel pauw is, probeert alle aandacht naar zich toe te trekken en stelt zich aan. Het gunt je geen minuut rust en schept voortdurend op over zichzelf. Overmatig pauwengedrag kan je meestal afremmen door het kind te negeren. Pauwen hebben immers een publiek nodig.

Attent als een wasbeer

Een wasbeer is de tegenhanger van pauw en is diegene die aandacht schenkt. Dit kind geeft spontaan complimentjes, vindt het fantastisch wat anderen presteren, kan heel enthousiast worden over andermans ideeën en klapt spontaan in zijn handen als het iets goeds ziet. Sommige kinderen maken ook 'misbruik' van wasbeergedrag. Ze vleien en geven complimenten om voor zichzelf iets te winnen. Ouders en leerkrachten kunnen voor deze wasbeer het best op hun hoede zijn. 'Mama is lief' kan ook een verborgen vraag zijn om naar de speeltuin te kunnen. Andere wasberen gaan dan weer te ver in hun lof, ze dwepen met anderen en waarderen zichzelf niet (meer). Dit wasbeertje moet terug wat meer pauw worden. Laat je waardering wat opvallender blijken en reageer enthousiast, bijvoorbeeld als je kind je bloemetjes brengt.

Zorgend als een bever

Bevers zorgen heel graag voor anderen. Het doet hen plezier als anderen van hun zorgen genieten. Bevertjes herken je door hun 'geven'. Ze verzorgen graag de plantjes in de klas, helpen de juf met opruimen, zoeken de boekentas van een ander kind, geven knuffels, kusjes en helpen graag jongere kinderen. Een bever die te veel zorgt, ergert zijn omgeving. Dit kind is een en al zorg geworden en ziet niet hoe het ook op een andere manier met kinderen kan omgaan. Als ouder of leerkracht kan je proberen dit kind naar een andere 'ax' te schuiven zodat hij ook weer andere relatiewijzen leert toepassen.

Aanhankelijk als een poes

Poezen genieten van de zorgen die bevers hen geven. Ze komen om knuffels vragen en kruipen graag op schoot. Deze kinderen vragen om hun veters te knopen of een stukje vlees te snijden. Ze genieten van gezelligheid, krijgen graag een geschenk en zijn dankbaar als er iets voor hen gedaan wordt. Kinderen met minder gezond poezengedrag zijn liever lui dan moe. Ze zijn kleine profiteurs die zich alles laten welgevalen. Je kan als ouder of leerkracht beter niet op alle eisen van een kind met overdreven poezengedrag ingaan. Poes zal haar gedrag dan wel aanpassen.

Leidinggevend als een leeuw

Kinderen die zich goed voelen in de leeuwenax, zijn geboren leiders. Zij willen verstopperje spelen en weten in een mum van tijd een aantal kinderen hiervoor samen te brengen. Bij een voetbalwedstrijd verdelen zij de ploegen. Dikwijls zijn deze kinderen op latere leeftijd klasvertegenwoordigers. Leeuwen beslissen graag voor anderen, maar kunnen ook luisteren en met andere kinderen rekening houden. Een kind met overdadig leeuwengedrag is bazig, wil altijd de leiding nemen en geeft geen ruimte aan andere voorstellen of meningen. Het wordt een kleine dwingeland die anderen bijna tegen hun zin verplicht mee te doen.

Onder kinderen wordt een vervelende leeuw uiteindelijk wel afgestraft: de kamelen volgen hem niet meer en zoeken een andere leider. Als ouder of leerkracht geef je best niet toe aan het bazige gedrag maar kan je zelf proberen om zo zuiver mogelijk in de leeuwenax te gaan staan. Het bazig leeuwje zal wat moeten inboeten en zal op die manier opnieuw leren hoe een goede leeuw het doet.

Volgzaam als een kameel

Kamelen volgen de leeuw. Ze zijn gehoorzaam en doen wat de leerkracht zegt. Deze kinderen werken goed mee in de klas en volgen graag instructies. Kamelen hoeven geen pluim te krijgen en verwachten geen complimentjes. Ze willen gewoon graag meedoen en iets bijleren. Kamelen die te volgzaam worden, nemen zelf geen initiatief meer. Ze worden onzeker en vragen voor alles toestemming. Als een kind te volgzaam wordt, verliest het zijn eigenheid. Prijs het dan ook net iets meer als het zelf initiatief neemt, een mooie tekening maakt of met een idee afkomt.

Afstandelijk als een uil

Een kind in de ax van uil gedraagt zich afwachtend, afstandelijk en kan verlegen overkomen. Dit kind heeft alles in de gaten en observeert voortdurend. In de klas of op de speelplaats zal dit kind meedoen na eerst goed te hebben uitgezocht welke kinderen en welk spel hem het meest liggen. Een uil kan veel voor zich houden, ook al bruist hij van de ideeën. Sommige uilen worden te afstandelijk en kijken op alles en iedereen neer. Ze zien vanalles gebeuren maar trekken zich er niets van aan. Ze zullen zeker niet tussenkomen.

Als ouder of leerkracht is het niet gemakkelijk om door de façade van een te afstandelijke uil te breken. De uil een directe vraag stellen kan helpen, maar soms kan je alleen maar loslaten. Misschien komt hij dan vanzelf uit zijn hoge boom.

Teruggetrokken als een schildpad

Een kind dat zich als een schildpad gedraagt, kan verlegen overkomen, maar dit is meer een uiting van

onzekerheid. Een schildpad weet het soms niet goed, twijfelt, maar komt daar wel voor uit. Ze geeft aan iets niet te begrijpen. Dit kind kan zijn ongelijk toegeven, luisteren naar zichzelf en ook verdrietig zijn. Een schildpad die te veel in zichzelf kruipt, kan niets meer aan. Ze kan geen opmerkingen verdragen, krimpt ineen bij kritiek, voelt zich depressief en lusteloos. Deze schildpadjes kunnen soms tranen gebruiken om hun zin door te drijven. Je kan als ouder of leerkracht dit verdriet wel 'erkennen', maar daarom moet je het kind nog niet zijn zin geven. Focus liever niet te veel op het verdriet, het verlegen of lusteloos gedrag, maar gooi het over een ander boeg. Begin zelf een spel en ondersteun de kleine schildpad als ze toch wat meewerkt.

Weerstandig als een steenbok

In tegenstelling tot de vorige dieren bevindt de steenbok zich niet in de harmonie- maar in de conflictzone. De steenbok biedt weerstand en zorgt dat je niet over zijn grenzen gaat. Dit kind wil wel delen, maar zal zelf niets tekortkomen. Als je een steenbok vraagt om zijn kamer op te ruimen, terwijl hij volop een legokasteel aan het bouwen is, krijg je gegarandeerd een 'njet'.

Een steenbok die te ver gaat, heeft geen oog meer voor de grenzen van een ander. Hij is bezig zijn territorium te verdedigen en keurt alle nieuwigheden van buiten af. Een nukkige steenbok werkt niet meer mee en ziet overal het slechte.

Om je steenbokje terug wat milder te maken kan je proberen zijn verzet te erkennen en zijn grenzen te begrijpen. Wanneer een kind zich hierin gehoord voelt, kom je gemakkelijker tot een 'gedeelde' oplossing.

Recht door zee als een havik

Sommige kinderen zijn echte haviken: ze kunnen het niet laten op alles en iedereen kritiek te geven. Een echte havik observeert en ziet wat er misloopt. En dat zal hij zonder veel poespas duidelijk maken. Deze kinderen hebben een sterk rechtvaardigheidsgevoel en een duidelijke mening. In tegenstelling tot de steenbok, die zich verzet tegen elke aanval of bevel, gaat de havik zelf in de aanval. Hij durft ook opkomen voor de grenzen van anderen.

Een kind met overdreven havikgedrag kan gemeen worden. Soms wordt het een pestkop die geweld gebruikt of anderen belachelijk maakt. Een misnoegde havik moet eerst duidelijk weten dat kritiek en 'aanvallen' op zich niet slecht zijn. Dikwijls leren we kinderen dat dit niet hoort, maar daardoor verloochenen we hun oorspronkelijke gevoel. Haviken moeten alleen duidelijk weten hoe ze hun kritiek het best uiten. Zeggen wat je fout vindt, is beter dan de supermarkt op stelten zetten of een ander kind het leven zuur maken.

Pesten

De axenroos is ook een bruikbaar hulpmiddel wanneer het misloopt op school, bij pesten bijvoorbeeld. Bij pesten kan je zien in welke ax de pester zich bevindt en in welke ax, diegene die gepest wordt. De pester zal vaak een 'havik' zijn, die persoonlijk aanvalt, met kritiek en desnoods met geweld. Het kan ook een slechte leeuw zijn die bevelen geeft of een uil die informatie achterhoudt. Belangrijk is dat diegene die gepest wordt, in een andere ax gaat staan. Dan komt er immers beweging in de axenroos.

Een kind dat zich als een angstige schildpad opstelt, blijft het pestgedrag oproepen. Als leerkracht of ouder kan je het kind leren 'te doen alsof het hem of haar niks kan schelen', zoals een uil, of zijn grenzen meer te stellen en van zich af te bijten, zoals een steenbok.

Bij de pester kan je proberen minder te focussen op het negatieve gedrag. Dat werkt immers alleen maar meer weerstand in de hand. Door ander gedrag positief te bekrachtigen komt het kind terug meer naar het 'midden' van de axenroos en ziet hij beter welke andere axen er nog mogelijk zijn.

Tips voor thuis

Van nature is niemand perfect sociaal vaardig. Integendeel, sociale vaardigheden leer je maar al doende, al botsend, al vertrouwend, je hele leven lang. Hoe je je als ouder gedraagt, is voor je kinderen een belangrijke leerschool.

Probeer de eigenheid van je kind te zien en zijn 'ax' te respecteren. Elke ax is immers goed, ook al heb je een koppige steenbok.

Kom af en toe uit het 'bovengedeelte' van de axenroos. Als ouder hoef je niet altijd de leiding te hebben of te zorgen voor... Af en toe je kinderen zelfstandigheid geven, bijvoorbeeld om huishoudelijke taken te verdelen, of je te laten verwennen door je kinderen, geeft hen en jou een goed gevoel. Ze leren hierdoor ook verschillende manieren om met anderen om te gaan.

Laat je kind leren uit zijn fouten. Een kind dat een boek leest in plaats van te studeren, weet zelf dat het fout bezig

is. Af en toe zwijgen en loslaten is een beter leerproces dan als een havik op zijn kop te blijven tikken.

Je hoeft niet altijd klaar te staan voor je kind. Af en toe tijd en ruimte voor jezelf vragen, leert je kind om later zelf 'neen' te kunnen zeggen als anderen hem opeisen. Ook een berg strijk laten staan en een boek lezen, leren je kind dat 'genieten toegelaten is'.

Probeer zo 'zuiver' mogelijk in een ax te staan. Als je de leiding neemt als leeuw, meng dit dan niet met de kritiek van een havik. Een zuivere leeuw straalt gezag uit.

Kinderen zijn bijzonder goed in het vinden van je 'zwakste ax'. Als je kind zijn zin niet krijgt, gaat het alle axen doorlopen tot het succes heeft. Geen snoepje betekent dat het misschien eerst kwaad wordt, dan gaat huilen. Als je niet tegen tranen kunt, heeft het beet. Laat je niet verleiden en blijf zuiver in je 'ax' staan.

Stel het gedrag van je kind niet gelijk met zijn gevoel. Als een kind boos is en met de deuren slaat, moet je als ouder op dat gedrag ingaan. Boos zijn mag, met de deuren slaan niet. Als een kind denkt dat het niet boos mag worden, twijfelt het aan zijn gevoel en intuïtie. Door de binnenkant te accepteren en de buitenkant te corrigeren behoudt een kind zichzelf.

